

Fíggjarkreppan og bankabjargingarnar

-En statslig økonomisk hjælp til bankerne vil naturligt bevirke, at det både på Færøerne og hos de udenlandske långivere skabes tiltro til, at staten - så meget desto mere - også senere vil påtage sig et politisk/økonomisk medansvar for den færøske økonomi og gældssætning.

*Hetta stendur í niðurstøðuni í einum notati, sum varð skrivað í danska ídn-
aðarmálaráðnum 1. oktober 1992.*

*Nú nevnd er sett at kanna banka-
málið og nú partur av landsstýrinum
leggur so stóran dent á júst bankabjarg-
ingina í komandi samráðingunum við
donsku sjórnini kundi verið áhugavert at
hugt nærri at, hvat danskir serfrøðing-ar
meintu um støðuna og framtíðar við-
gerðina av henni longu undan fyrstu
bankabjargingini í oktober 1992.*

*Vit prenta tí ta frágreiðing, sum
ein arbeiðsbólkur umboðandi fleiri
danskir ráðharrastovur og stovnar gjørdi
beint undan fyrstu bankabjargingini í
1992.*

Færøernes finansielle krise

Notatet er udarbejdet af en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter fra Finansministeriet, Økonomiministeriet, Statsministeriet inkl. Rigsombudsmanden, Danmarks Nationalbank og Industriministeriet inkl. Finanstilsynet.

1. Indledning.

Færøerne har store økonomiske problemer. Disse problemer har medført, at der i betydeligt omfang må ske hensættelser på udlåne i Færøernes to største banker, nemlig Føroya Banki og Sjóvinnubankin. I 1992 er der tale om hensættelser, der er meget usædvanlige i størrelse og art i både Sjóvinnubankin og i Føroya Banki. Dette bevirker et kapitaltilførselsbehov på henholdsvis mindst 350 mio. kr. og ca. 200 mio. kr. (Hensættelserne er henholdsvis på mindst 460 mio. kr. og ca. 360 mio. kr.).

Finanstilsynet forventer yderligere hensættelser i de kommende år. Disse kan resultere i yderligere behov for kapitaltilførsel til de to færøske pengeinstitutter på sammenlagt 1,5 mia. kr. Der er dog tale om et groft skøn, der er be hæftet med betydelig usikkerhed.

Bankernes økonomiske situation er en følge af det færøske samfunds økonomiske problemer. Færøernes nettogæld er ved udgangen af 1991 opgjort til 8.192 mio. kr., hvilket svarer til 173.000 kr. pr. indbygger. Heraf tegnede den offentlige sektor sig for godt 40 pct. Landsstyret har i perioden 1989-91 haft årlige underskud på over 1/2 mia. kr. på landsskassens regnskab, hvortil kommer store afdrag på Landsstyrets udlandsgæld i de kommende år. Refinansieringsbehovet anslås i perioden 1993-1996 af det rådgivende udvalg at andrage ca. 2 mia. kr.

En statslig økonomisk hjælp til bankerne vil naturligt bevirke, at der både på Færøerne og hos de færøske långivere skabes tiltro til, at staten - så meget desto mere - også senere vil påtage sig et politisk/økonomisk medansvar for den færøske økonomi og gældssætning.

Det er med til at forværrer situationen, at hverken landsstyrepolitikkerne, erhvervslivet eller den færøske opinion synes fuldt ud at have indset situationens alvor. Landsstyret har endnu ikke i tilstrækkelig grad bremset udbygningen af infrastrukturen. Der tales om skattelettelse, skønt skattetryk-
ket er noget lavere end i Danmark.

Det må formodes, at det næppe uden en egentlig økonomisk krise vil være muligt at ændre opinionens vurdering af situationen. Der må derfor advares mod halve løsninger som f.eks. statsgarantier for likviditetstilførsler m.v., som ikke vil ændre på færingerne opfattelse af situationen og de grundlæggende problemer.

2. Landskassens forhold.

Landskassen har betydelige likviditetsproblemer. Ifølge rigsombudsmandens beretning af august 1992 er der en reel risiko for, at landskassen allerede i løbet af efteråret ikke vil kunne klare sine økonomiske forpligtelser, herunder betaling af løn til ansatte.

I perioden 1989-1991 har Landskassen haft årlige underskud på over en halv milliard kroner. I 1992 forventer det

rådgivende udvalg et underskud på 400 mio. kr. Budgettet for 1993 opererer med et underskud på 149 mio. kr. Der er betydelig risiko for, at dette underskud bliver væsentligt større.

Det er umiddelbart vanskeligt at vurdere, hvor stort et likviditetsbehov det færøske Landsstyre vil have resten af 1992, idet det vil være afhængig af det videre kriseforløb, men at beløb i størrelsesorden 100-200 mio. kr. synes på nuværende tidspunkt realistisk.

Det er derfor ikke usandsynligt, at Landsstyret allerede i efteråret 1992 vil henvende sig i Danmark med henblik på bistand til løsning af Landsstyrets finansielle problemer. Landsstyret har allerede sonderet mulighederne for at optage et obligationslån på 500 mio. kr.

3.1. Bankkrisen på Færøerne.

Finanstilsynet har i august og september været på inspektion i de 3 banker på Færøerne. Føroya Banki og Sjóvinnubankin er de to største banker, mens Fossbankin er relativt lille og uden større betydning for det færøske samfund.

Inspektionen af Sjóvinnubankin (SB) er endnu ikke afsluttet, men hensættelsesbehovet skønnes foreløbigt at være på mindst 460 mio. kr. Dette bevirker, at en del af bankens aktiekapital er tabt, og at banken ikke opfylder de lovgivningsmæssige solvenskrav. Banken skal have en kapitaltilførsel på mindst 350 mio. kr. Ledelsen i SB synes ikke at erkende bankens alvorlige situation. Finanstilsynet vil give bankens direktion og bestyrelse besked om de efter Finanstilsynets opfattelse nødvendige hensættelser på et møde den 2. oktober 1992.

For Føroya Banki (FB) vil der af Finanstilsynet blive stillet krav om en kapitaltilførsel på ca. 200 mio. kr. Denne bank opfylder derfor heller ikke lovens solvenskrav. Den Danske Bank ejer omkring 60 pct. af aktiekapitalen i FB. Der er tiltro til, at Den Danske Bank vil være villig til at støtte datterbanken.

FB betragtes af færingerne som et dansk pengeinstitut, hvorimod SB opfattes som et færøsk pengeinstitut og ejes af færøske aktionærer. Dette er et politisk meget følsomt punkt, og det vil være meget problematisk ikke at behandle de 2 banker ens ved en evt. finansiell hjælpeaktion.

Hvis den danske stat hjælper SB-banken, vil man af konkurrencehensyn efterfølgende være moralsk forpligtet til at bistå FB-banken, såfremt aktionærerne anmoder herom.

Tilsynets undersøgelse af Fossbankin viste ikke solvensmæssige problemer, men bankens likviditetsmæssige situation er afhængig af ro om de to øvrige banker. Fossbankin bør på grund af sin ringe betydning ikke være omfattet af evt. finansielle hjælpeaktioner.

Finanstilsynet vurderer, at risikoen for en likviditetskrise i bankerne er til stede. Specielt SB kan blive likviditetsmæssig presset. Der verserer allerede rygter om bankernes situation, som kan påvirke kunderne til i stort omfang at hæve deres indestående.

3.2. Den færøske banklovgivning.

Finanstilsynet må basere tilsynet med de færøske banker på en banklov fra 1930. Lovens solvenskrav fastslår, at egenkapitalen skal udgøre 10 pct. af bankens samlede gælds- og garantiforpligtelser. Er solvenskravet ikke opfyldt, har banken 6 måneder til at bringe forholdet i orden. Fristen kan forlænges af industriministeren.

Hvis en bank har tabt mere end 50 pct. af aktiekapitalen, skal der, jf. banklovens § 16 kort efter konstatering af tabet indkaldes til generalforsamling. Hvis banken senest på generalforsamlingen har tilvejebragt et beløb, hvorved bankens kapital udgør 50 pct. af den hidtidige aktiekapital, er

